‘Kürtler sağlık hizmetlerinden ana dilleriyle yararlanamıyor’

DİTAM’ın araştırması meclis gündeminde

BDP Muş Milletvekili Demir Çelik, anadilde sağlık hizmetlerinin sağlanması önündeki engellerin tespiti ve acil olarak giderilmesi için Meclis Başkanlığı’na araştırma önergesi verdi. Anayasa’daki ‘eşitlik’ ilkesine dikkat çeken Çelik, Kürtlerin sağlık alanında kendi ana dilleri olan Kürtçeye yönelik engellemeler nedeniyle yararlanamadıklarını ileri sürdü.

Demir Çelik, TBMM Başkanlığı’na verdiği araştırma önergesinin gerekçe kısmında, Dicle Toplumsal Araştırma Merkezinin yaptığı araştırmadan örnekler verdi. Önergede, anayasanın eşitlik ilkesi gereği “herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir” hükmünün, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan tüm vatandaşları eşit saydığı hatırlatıldı.

Doğuştan gelen insan hakkı

Çelik, önergenin gerekçe kısmında şunlara yer verdi:

“Bu anlamıyla yoğunluklu olarak Doğu ve Güneydoğu illerinde yaşayan Kürt nüfusunun, kamu hizmetlerinin tümü başta olmak üzere, özellikle sağlık hizmetlerine ulaşırken karşılaştıkları ‘Dil’ sorununun çözüme kavuşması, eşitlik ilkesinin bir gereği ve zorunluluğudur. Bahsi geçen bölgelerde yoğunluklu olarak yaşayan Kürt nüfusunun tüm kamu hizmetlerinden ve buna bağlı olarak sağlık hizmetlerinden ana dilleri olan Kürtçe ile yararlanmaları İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 25. Maddesi ‘sağlık hakkı’ gereği doğuştan gelen bir insan hakkıdır.”

DİTAM’ın verileri ışığında

Önergenin gerekçe kısmında, Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi’nin (DİTAM) yaptığı araştırmadan da alıntı yapan Çelik, şöyle devam etti:

“Bahsi geçen bölgelerde, Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi’nin yaptığı araştırmaya göre çoğunluğu kadın olmak üzere Kürtçe dili dışında herhangi bir dil bilmeyen 2 milyonu aşkın insan yaşamaktadır. Hekimler ve sağlık personeli ile iletişim kuramayan bu yurttaşlar sağlık hizmetlerinden etkin bir biçimde faydalanamamaktadır. Bununla birlikte, yaşanan dil sorunu ve iletişimsizlik sonucunda her dört hastadan birine yanlış teşhis konulduğu gerçeği ortadadır. Aynı şekilde hekimler ve sağlık personeli açısından da olumsuzluk yaratan dil sorunu, sağlık personelinin yükümlü olduğu sağlık hizmetlerini tam ve etkin bir biçimde yapmasının önüne geçmektedir.”

Cevaplanması gereken sorular

Demir Çelik, sağlık Bakanı Recep Akdağ’ın cevaplaması istemiyle şu soruları yöneltti:

“1. Bahsi geçen bölgelerimizde sağlık alanında yaşanan dil sorununu çözüme kavuşturmak adına bakanlık olarak hangi çalışmaları yürütmektesiniz?

2. Anadili Kürtçe olan ve başka hiçbir dil bilmeyen yurttaşlara sağlık hizmeti ulaştırılırken, hekimlerin ve sağlık personelinin karşılaştıkları sorunlardan haberdar mısınız? Karşılaşılan bu sorunları nasıl gidermeyi planlamaktasınız?

3. Bahsi geçen bölgelerimizde görevlendirilen hekim ve sağlık çalışanlarına, Türkçe haricinde başta Kürtçe olmak üzere, bölgede konuşulan dillerde eğitim vermeyi düşünüyor musunuz?

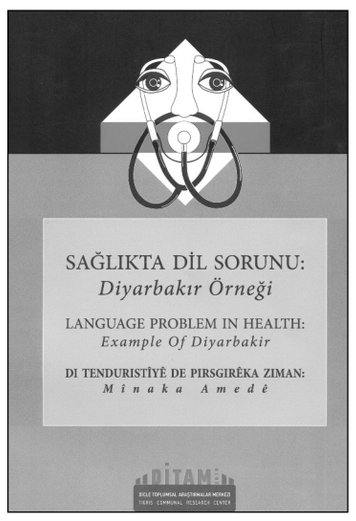
4. 5. ve 6. zorunlu hizmet bölgesinde olan illerde yoğunluklu olarak yaşayan Kürt nüfusunun sağlık hizmetlerine eşit ve etkin bir biçimde ulaşmalarının yolu sizce nedir?

5. Bu zorunlu hizmet bölgelerinde görevlendirilen hekim ve sağlık çalışanlarını seçerken Kürtçe biliyor olmasını referans alıyor musunuz?

6. Anadilde sağlık hizmeti vermeyi düşünüyor musunuz? Anadilde sağlık hizmetini ne zaman hayata geçireceksiniz?”

Engellerin kaldırılması için Meclis araştırması

Demir Çelik, Meclis Başkanlığı’na Türkiye’de yaşayan ve Kürtçe dışında hiçbir dil bilmeyen Kürt yurttaşların sağlık hizmetlerine ulaşırken karşılaştıkları anadil ve iletişim sorunlarının belirlenmesi ve ana dilde sağlık hizmetlerinden yararlanmalarının önündeki engellerin kaldırılması için bir de Meclis araştırması açılmasını istedi.

Eşit ilkesinin gereği

Çelik, araştırma önergesinin gerekçe kısmında yoğunluklu olarak Doğu ve Güneydoğu illerinde yaşayan Kürt nüfusunun, kamu hizmetlerinin tümü başta olmak üzere, özellikle sağlık hizmetlerine ulaşırken karşılaştıkları “Dil” sorununun çözüme kavuşmasının, eşitlik ilkesinin gereği ve zorunluluğu olduğuna yer verdi.

İletişim sorunu yüzünden yanlış tedavi

Çelik, araştırma önergesinde şöyle dedi:

“Kürtlerin yoğunluklu yaşadıkları bölgelerde çoğunluğu kadın olmak üzere 2 milyon insan Türkçe bilmemektedir. Her gün, bu 2 milyon insanın önemli bir kısmı anadilleri olan Kürtçeyi bilmeyen kamu çalışanlarının olduğu kurumlarda nüfus işlerini yapmakta, tapu alıp vermekte, hukuksal işlemler yürütmekte ve en önemlisi sağlık hizmetlerinden faydalanarak tedavi olmaya çalışmaktadır. Anadili ile hizmet alamayan yurttaşlar, hiç anlamadıkları bir dilde aldıkları cevaplar ile sorunlarını çözmeye çalışmaktadır. Yaşanan anadil ve iletişim sorununun sağlık açısından ortaya çıkarttığı olumsuzluklar insan sağlığını ve yaşam hakkını derinden etkilemektedir. Bölgede yapılan araştırmalar sonucu sadece dil ve iletişim sorunu yüzünden her dört hastadan birine yanlış teşhis ve buna bağlı olarak yanlış tedavi uygulanmaktadır.

Sorun ve travmalar ortaya çıkarılmalı

Anadilde sağlık hizmeti alamamanın beraberinde getirdiği sorunların tespiti ve buna bağlı travmaların bir an önce araştırılarak ortaya çıkartılması ve sağlık alanında yaşanan anadil sorununun önündeki yasal engellerin ortadan kaldırılarak yeni yasal düzenlemeler ile güvence altına alınması ile birlikte sağlıkta anadil problemine çözümcü yaklaşımlar geliştirilmesi adına Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir araştırma komisyonu kurulması gerekmektedir.”

Ölümcül müdahaleye Meclis Araştırması istendi

BDP Gurup Başkan Vekili ve Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan, ‘Anayasa’nın 34. maddesinin Valilik yönergeleriyle çiğnenmesi’ ile ‘Demokratik bir şekilde yapılan gösterilerde ve yürüyüşlerde yaşanan ölümlerin’ araştırılması için Meclis Araştırması açılmasını istedi.

Kaplan’ın Meclis Başkanlığı’na verdiği önergenin ‘gerekçe’ bölümünde, Anayasanın 34. Maddesine göre, herkesin, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahip olmasına karşın uygulamaların, bu anayasal hakkın valiliklerin tasarrufunda işlemediğini ileri sürdü.

Valiliklerin, yayınladıkları yönergelerle anayasanın 34. maddesini hiçe sayar boyuta geldiğini de savunan Kaplan, “Valilikler, muhalif herhangi bir kesim tarafından yapılmak istenen tüm demokratik gösteri ve yürüyüşleri engellemektedir. Bu engellemeyi de çoğu zaman orantısız güç kullanarak yapmaktadır.” dedi.

Kaplan, bu nedenle geçen yıldan bu yana birçok kişinin yaşamını yitirdiğini de savunduğu gerekçesinde, bu ölümlerin bir kısmına polisin kullandığı biber gazının neden olduğunu belirtti. İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin’in biber gazının zararının olmadığını bildirmesine rağmen Çayan Birben’in biber gazından öldüğüne de işaret eden Kaplan, bu konunun tüm boyutlarıyla araştırılması gerektiğini savundu.

Tecride karşı duyarlık çağrısı

Diyarbakır Tutuklu Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği (DİYAR TUHAD-DER), hasta tutukluların serbest bırakılması için E tipi cezaevi önünde her Çarşamba günü yaptıkları eylemin 3’cüsünü gerçekleştirdiler.

Sait BAYRAM

Her hafta Çarşamba günü hasta tutukluların serbest bırakılması için eylem yapan Diyarbakır Tutuklu Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği (DİYAR TUHAD-DER), hapishanelerde yaşanan hak ihlallerine sessiz kalmanın, ölüme göz yummak olduğu belirterek, yaşanan zulme karşı seslerini yükseltmeye devam edeceklerini bildirdiler.

İzolasyon ve tecrit yaşanıyor

DİYAR TUHAD-DER Başkanı Sırrı Doğan’ın Diyarbakır E Tipi Cezaevi önünde yaptığı açıklamada, hapishanelerde keyfi uygulamalar, insan hak ihlalleri, taciz, tecavüz, işkence, onur kırıcı muamele, izolasyon ve tecridin yaşandığını belirtti.

Öcalan ile görüşme engelleniyor

PKK lideri Abdullah Öcalan ile avukatların 316 gündür ‘koster bozuk’ bahanesiyle engellenmesini eleştiren Doğan, “İmralı’da ki uygulamalar tam anlamı ile sayın Öcalan’ın uzun vadeli zamana yayılan ölüme tabi tutulan uygulamalardır” dedi.

Yüzlerce tutuklunun tedavisi yapılmıyor

Tüm hapishanelerde yüzlerce tutuklunun tedavi edilmediği için hayati risk altında olduğunu savunan Doğan, hapishanelerde bulunan hasta tutukluların isimlerini ve hastalıklarını sıraladı. Hapishanelerde hak ihlallerinin AKP Hükümeti döneminde artış gösterdiğinin altını çizen Doğan, yaşanan bu sorunların temelinin Kürt sorunu olduğunu iddia etti. Doğan, tüm demokratik kamuoyunun, tecride karşı duyarlı olmasını da istedi.

Bask Bölgesi’nde 4 resmi dil var

Bask Bölgesi Milletvekili Xabier Aspuro, Bask Bölgesi’nde anayasal bir hak olarak 4 resmi dil olduğunu belirterek, “Köy isimleri, levhalar, şirket tabelaları 4 dilde de yazılabiliniyor. Herkes İspanyolcayı bilmek zorunda, daha sonra herkes Katalanca, Galisyaca, Baskçayı öğrenebilir. İlkokul ve ortaokulda genelde Baskça kullanılıyor” dedi.

Türkiye’de Kürt sorununa çözüm arayışları gün geçtikçe yükseliyor. Kimine göre Kürt sorunun çözümü için en iyi formül İra ve Bask modelleri. Kimileri de Kürtlere entegre politikasının uygulanması gerektiğine inanıyor. BDP ise demokratik özerklik modelinde ısrar ediyor. Çokça dillendirilen Bask modeli ile Kürtlerin yaşadığı sorunlar hem birbirine benziyor hem de birbirinden ayrışıyor. Çünkü Bask bölgesinde şuan Baskça bilenlerin oranı azınlıkta. Ama Kürtler, halen Kürtçeyi unutmuş değil.

Burada yaşanan asimilasyon gibi

Bask Parlamentosu Milletvekili Xabier Aspuro Kürt sorunu ile geçmişte Bask bölgesinde yaşadıkları sorunların benzer yönlerine dikkat çekerek şöyle konuştu: “Franco döneminde her şey yasaktı. Diller, milletler, diğer ırkların kendi yaşayış biçimleri, kültürleri yasaktı. Baskça, Katalanca ve diğer dillerin okullarda konuşulması kesinlikle yasaktı. Dil yasak olduğu için sadece evde konuşuluyordu. Dışarıda konuşanlar cezalandırılıyordu. Dışarıda dövülürlerdi, işkence yapılırdı, tutuklanırdı. Para cezası keserlerdi. Aklınıza gelebilecek herhangi bir yöntemle ceza verilirdi. Her türlü işkence vardı.” Yasaklardan dolayı anne babasının Baskça’yı unuttuğunu dile getiren Aspuro, “Bask bölgesinde bir çok insan Basklı olduğu halde asimilasyona uğradığı için kendi dilini konuşmayı bilmiyor. Tıpkı burada yaşanan asimilasyon gibi. Nasıl ki bu şehirde yaşam dili Türkçe ise, Bask bölgesinde de yaşam dili İspanyolca” dedi.

Gazeteleri var ama okunmuyor

10 yıl süren barış sürecinin ardından “zayıf” bir demokrasinin geldiğini kaydeden Aspuro, daha sonra otonomiye geçildiğini, bu şekilde Basklıların haklarına kavuştuğunu dile getirdi. Yıllar süren asimilasyonun izlerinin silinmediğini belirten Aspuro şunları ifade etti:

“Bask ülkesinde Baskça bilenler azınlıkta. Herkes Baskça’ya destek veriyor, ama bu dili artık kimse anlamıyor. Anayasal bir hak olarak dört resmi dil var. Köy isimleri, levhalar, şirket tabelaları 4 dilde de yazılabiliniyor. Herkes İspanyolca’yı bilmek zorunda, daha sonra herkes Katalanca, Galisyaca, Baskçayı öğrenebilir. İlkokul ve ortaokulda genelde Baskça kullanılıyor. Bask bölgesinde okulda dersler Baskça. Lise ve üniversitelerde hem Baskça hem de İspanyolca eğitim veriliyor. İkisi de yarı yarıya veriliyor. Gazetelerin yüzde seksen, doksanı İspanyolca çıkıyor. Tek bir gazete var Baskça çıkan. Onu da kimse okumuyor. Aynı Azadiya Welat gazetesi gibi. 20 milyon Kürt var, ama tirajı 4 bin. Kürtler ile Basklıların durumu birbirine çok benziyor.”

Maşallah DEKAK